

Dosarul nr. 2r-8/24
2-22020486-01-2r-04012024

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani (jud.: S. Godorogea)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud.: S. Procopciuc, E. Grumeza, N. Chircu)

D E C I Z I E

10 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Oxana Parfeni
Ion Malanciuc
Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Hiliuți-Rîșcani” împotriva lui Ion Albot, Valerii Iațco, Alexandru Pînzari și Vioricăi Albot cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii contractuale, a penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost respinsă cererea depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, cu privire la eșalonarea plății taxei de stat și restituită cererea de apel depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, împotriva hotărârii din 06 iunie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă,

c o n s t a t ă :

La 11 februarie 2022, AEÎ „Hiliuți-Rîșcani”, reprezentată de avocatul Sergiu Graur, a depus cerere de chemare în judecată, concretizată prin cererile din 23 mai 2022 și din 16 decembrie 2022, împotriva lui Ion Albot, Valerii Iațco, Alexandru Pînzari și Vioricăi Albot, prin care a solicitat: 1) admiterea acțiunii, încasarea în mod solidar de la pârâți a datoriei totale în sumă de 271 150 de lei, constituită din: împrumut – 180 000 de lei, dobândă contractuală – 74 800 de lei, penalitate – 16 350 de lei; încasarea în mod solidar de la pârâți a onorariului avocatului în mărime de 5 000 de lei; încasarea în mod solidar de la pârâți a cheltuielilor de judecată, formate din suma de 9 311,50 lei, cu titlu de taxă de stat și suma de 280 de lei, cu titlu de cheltuieli suportate în legătură cu citarea publică (f. d. 7-10, 45, 72-73).

Prin încheierea din 06 iunie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, a fost admisă cererea depusă de AEÎ „Hiliuți-Rîșcani”, reprezentată de avocatul

Sergiu Graur, cu privire la aplicarea măsurilor de asigurare în cadrul examinării cauzei civile și s-a aplicat măsura de asigurare a acțiunii, prin aplicarea sechestrului pe bunurile imobile, mobile și pe conturile bancare ale părților Ion Albot, Valerii Iațco, Alexandru Pînzari și Viorica Albot (f. d. 107, 109-110 verso).

Prin hotărârea din 06 iunie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, a fost admisă acțiunea, ca fiind întemeiată.

S-a încasat în mod solidar de la Ion Albot, Valerii Iațco, Alexandru Pînzari și Viorica Albot, în beneficiul AEÎ „Hiliuți-Rîșcani”, conform contractului de împrumut nr. HIL.02.003468.03 din 01 martie 2021, datoria în mărime de 271 150 de lei, care constă din: împrumut în mărime de 180 000 de lei, dobânda contractuală în mărime de 74 800 de lei, penalitatea în mărime de 16 350 de lei, precum și cheltuielile de judecată compuse din: achitarea taxei de stat în mărime de 9 311,50 lei, onorariul pentru asistența juridică în mărime de 5 000 de lei și citarea publică în ziarul „Moldova Suverană” nr. 56 din 22 iulie 2022, în mărime de 280 de lei.

S-a păstrat până la executarea hotărârii judecătorești măsura de asigurare a acțiunii prin aplicarea sechestrului pe bunurile imobile, mobile și pe conturile bancare ale părților, aplicată prin încheierea din 06 iunie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani (f. d. 108, 124-129).

La 06 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice și, în aceeași zi, prin intermediul oficiului poștal, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 06 iunie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani (f. d. 118-119, 120-121).

La 06 noiembrie 2023, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, a depus apelul motivat, solicitând scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de fond și compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate pe parcursul examinării cauzei (f. d. 139-155).

Concomitent cu depunerea cererii de apel motivate, la 06 noiembrie 2023, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, a depus separat cerere cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la declararea apelului, invocând imposibilitatea achitării acesteia, în legătură cu situația materială precară a apelantului (f. d. 156-161).

Prin încheierea din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, a fost admisă parțial cererea depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și s-a scutit Ion Albot de la achitarea taxei de stat în sumă de 3 100,87 de lei.

S-a acordat apelantului Ion Albot termen limită de înregistrare a dovezii de achitare a taxei de stat, în original, în mărime de 3 000 de lei în Direcția Evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Bălți, până la 01 decembrie 2023 (f. d. 164-165).

La 01 decembrie 2023, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, a depus cerere cu privire la eșalonarea achitării taxei de stat la depunerea cererii de apel, solicitând admiterea cererii și eșalonarea achitării taxei de stat în sumă

de 3 000 de lei, în două tranșe, și anume: suma de 1 000 de lei, achitată la momentul înaintării prezentei cereri, iar suma de 2 000 de lei – până la etapa pledoariilor, invocând imposibilitatea achitării taxei de stat printr-o plată unică, în legătură cu situația materială precară a apelantului (f. d. 168-171).

Prin încheierea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, a fost respinsă cererea depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, cu privire la eșalonarea plății taxei de stat și restituită cererea de apel depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, împotriva hotărârii din 06 iunie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă (f. d. 172-174).

La 21 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, a declarat recurs împotriva încheierii din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a solicitat admiterea acestuia și casarea încheierii instanței de apel (f. d. 178-182).

În motivarea recursului, a invocat că soluția restituirii cererii de apel depuse împotriva hotărârii din 06 iunie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Rîșcani a fost dispusă prematur de către instanța de apel, or, în conformitate cu art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă, aceasta urma să se pronunțe inițial în privința cererii cu privire la eșalonarea plății taxei de stat până la etapa pledoariilor.

În opinia recurentului, art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă nu poate fi aplicat în mod separat, cu ignorarea prevederilor art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care obligă instanța de judecată să examineze cererile de scutire de la plata taxei de stat sau eșalonarea acesteia, anterior acceptării cererii.

A specificat că dânsul a demonstrat disponibilitatea de a plăti suma de 3 000 de lei, cu titlu de taxă de stat, achitând suma de 1 000 de lei și anexând dovada de plată la cererea de eșalonare a plății.

Totodată, a obiectat că prin încheierea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Din materialele cauzei, rezultă că copia încheierii recurate a fost comunicată la adresa electronică a reprezentantului recurentului, avocatul Igor Gheorghîța, la 14 decembrie 2023, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică (f. d. 175).

Astfel, se constată că recurentul Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 21 decembrie 2023, în termenul legal.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea încheierii Curții de Apel Bălți și restituirea cauzei spre rejudecare, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Conform art. 83 alin. (1)-(3) din Codul de procedură civilă, taxa de stat este o sumă de bani care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a cauzei civile sau căroră li se eliberează copii de pe documente din dosar.

În acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat nr. 213/2023.

Se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată, cererea reconvențională, cererea de intervenție principală, cererea vizând cauzele cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvenței, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe actele judecătorești, precum și alte cereri prevăzute la pct. 1 din anexa nr. 1 la Legea taxei de stat nr. 213/2023.

Prin urmare, o condiție necesară pentru admiterea spre examinare a cererii de apel reprezintă plata taxei de stat, dovada căreia conform art. 365 alin. (4) din Codul de procedură civilă se anexează la cererea de apel.

Totodată, prevederile art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă stabilesc că, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Subsidiar, în conformitate cu art. 4 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992 (în vigoare la data emiterii încheierii contestate), în cazurile prevăzute de lege, la cerere, judecătorul sau instanța judecătorească, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, este în drept să elibereze, complet sau parțial, de plata taxei de stat persoanele fizice și juridice, precum și să eșaloneze sau să amâne achitarea taxei de stat.

Conform art. 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecătorul, până la acceptarea cererii de chemare în judecată, soluționează cererile părților privind amânarea sau eșalonarea plății taxei de stat ținând cont de situația lor materială.

Dacă reclamantul nu a plătit în termen taxa de stat, instanța scoate cererea de pe rol.

Astfel fiind, normele enunțate *supra* admit situații în care instanța de judecată, în funcție de situația materială a părții la proces, este în drept să amâne sau să eșaloneze plata taxei de stat, în funcție de probele prezentate în acest sens.

Din materialele cauzei rezultă că la 06 noiembrie 2023, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, a depus cerere cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la declararea apelului, invocând imposibilitatea achitării acesteia, în legătură cu situația materială precară a apelantului (f. d. 156-161).

Ulterior, prin încheierea din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, a fost admisă parțial cererea depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și s-a scutit Ion Albot de la achitarea taxei de stat în sumă de 3 100,87 de lei, fiindu-i acordat termen limită de înregistrare a dovezii de achitare a taxei de stat, în original, în mărime de 3 000 de lei în Direcția Evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Bălți, până la 01 decembrie 2023 (f. d. 164-165).

La 01 decembrie 2023, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, a depus cerere cu privire la eșalonarea achitării taxei de stat la depunerea cererii de apel, solicitând admiterea cererii și eșalonarea achitării taxei de stat în sumă de 3 000 de lei, în două tranșe, și anume: suma de 1 000 de lei, achitată la momentul înaintării prezentei cereri, iar suma de 2 000 de lei – până la etapa pladoariilor.

În motivarea cererii de eșalonare a achitării taxei de stat, a invocat imposibilitatea achitării taxei de stat în sumă de 3 000 de lei printr-o plată unică, ținând cont de faptul că prin încheierea din 06 iunie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, s-a dispus aplicarea sechestrului pe bunurile imobile, mobile și pe conturile bancare ale dânsului, precum și a fidejuserilor Viorica Albot, Alexandru Pînzari și Valerii Iațco, în limita valorii acțiunii, în cuantum de 271 150 de lei.

Mai mult, a notat că dânsul nu are un loc stabil de muncă, iar veniturile sale sporadice, care rezultă din anumite munci prestate de către acesta, fără caracter permanent, sunt direcționate spre asigurarea financiară a nevoilor esențiale ale familiei sale.

Totodată, la cererea nominalizată, a fost anexat ordinul de încasare a numerarului nr. 20499592 din 30 noiembrie 2023, prin care se confirmă achitarea de către Ion Albot a taxei de stat în mărime de 1 000 de lei (f. d. 167).

Prin încheierea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, a fost respinsă cererea depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, cu privire la eșalonarea plății taxei de stat și restituită cererea de apel depusă de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța, împotriva hotărârii din 06 iunie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă (f. d. 172-174).

În argumentarea soluției emise, instanța de apel a reținut că la materialele cauzei nu se atestă probe incontestabile ce ar confirma starea financiară precară a apelantului.

Prin urmare, ținând cont de faptul că apelantul nu a înlăturat pe deplin neajunsurile stabilite prin încheierea din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și a prezentat doar dovada achitării parțiale a taxei de stat în sumă de 1 000 de lei, instanța de apel a conchis asupra restituirii cererii de apel, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, deși instanța de apel, prin încheierea din 14 noiembrie 2023, a constatat lipsa temeiurilor de scutire integrală a apelantului la declararea apelului împotriva hotărârii din 06 iunie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Rîșcani, aceasta în mod eronat a apreciat aceleași argumente la adoptarea încheierii din 07 decembrie 2023, reținând că de către apelant nu a fost prezentat niciun înscris în confirmarea stării materiale precare a acestuia.

Or, Completul de judecată subliniază că argumentele prezentate de apelant în susținerea cererii de eșalonare a plății taxei de stat pentru examinarea apelului, urmează a fi apreciate de instanța de apel anume prin prisma faptului dacă starea materială a apelantului justifică sau nu posibilitatea eșalonării achitării taxei de stat.

Totodată, Completul de judecată conchide că la baza emiterii soluției pe marginea cererii cu privire la eșalonarea achitării taxei de stat, instanța de apel urma să țină cont inclusiv de raționamentele pentru care apelantul a fost scutit parțial de la achitarea taxei de stat, prin încheierea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți.

Completul de judecată notează faptul că deși criteriile care se cer a fi întrunite pentru scutirea de la plata taxei de stat și cele pentru eșalonarea achitării taxei de stat pot fi similare, totuși acestea urmează a fi apreciate diferit și în sensul temeiului de drept invocat, în funcție de particularitățile concrete ale cauzei.

De altfel, instanța de recurs observă că în textul cererii de eșalonare a plății taxei de stat, Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghîța, a propus eșalonarea achitării taxei de stat în sumă de 3 000 de lei, în două tranșe, și anume: suma de 1 000 de lei, deja achitată la momentul înaintării prezentei cereri, iar suma de 2 000 de lei – până la etapa pledoariilor (f. d. 168).

Cu toate acestea, în partea motivată a încheierii sale, instanța de apel a lăsat fără apreciere acest capăt de cerere al apelantului și nu a oferit o argumentare convingătoare de ce o astfel de formulă de plată a taxei de stat nu ar fi oportună în condițiile raportului material litigios dedus judecării.

În context, instanța de recurs evidențiază că art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, iar factorul financiar, respectiv, incapacitatea de a achita o taxă de stat printr-o plată unică, nu poate servi drept motiv de a nu recurge la această cale de atac.

În toate cazurile de exercitare a recursului/apelului, instanța de judecată trebuie să examineze posibilitatea reducerii cuantumului acesteia, scutirii sau amânării plății taxei de stat pentru recurentul/apelantul care invocă situația grea financiară la momentul relevant.

De principiu, Completul de judecată nu exclude ipoteză că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unei restricții de natură financiară în accesul unei persoane la o instanță (cauza *Tolstoy-Miloslavsky v. Regatul Unit*), totuși această restricție se impune a fi una justificată, generată de situația celui ce recurge la calea de atac, dar și conformă normelor care guvernează accesul la justiție.

Corespunzător, în condițiile în care norma legală și situația materială a apelantului prevede amânarea/eșalonarea plății taxei de stat, impunerea achitării ei până la acceptarea cererii de apel spre examinare, ar limita dreptul de apel al lui Ion Albot și, într-un final, ar restricționa nejustificat accesul său la justiție, încălcându-i astfel dreptul fundamental garantat de art. 6 § 1 din Convenție (cauza *Clionov v. Moldova*).

Având în vedere cele reținute și luând în considerare omisiunea instanței de apel de a stabili capacitatea apelantului de a plăti integral, prin plată unică, taxa de stat la momentul depunerii cererii de apel, Completul de judecată conchide că soluția de a restitui apelul ar restricționa nejustificat accesul la justiție al apelantului și, în consecință, s-ar admite astfel încălcarea dreptului de acces la o instanță, garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

În atare circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul, va casa încheierea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, cu restituirea cauzei pentru rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată.

În conformitate cu art. 427 lit. b), 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ion Albot, reprezentat de avocatul Igor Gheorghiuța.

Se casează încheierea din 07 decembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Asociația de Economii și Împrumut „Hiliuți-Rîșcani” împotriva lui Ion Albot, Valerii Iațco, Alexandru Pînzari și Viorică Albot cu privire la încasarea datoriei, a dobânzii contractuale, a penalității și compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Bălți, pentru rejudecarea problemei soluționate prin încheierea casată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Oxana Parfeni

Judecători

Ion Malanciuc

Mariana Ursachi